

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Het Hogeland
Postbus 26
9980AA Uithuizen

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Onze referentie
1171516

Olonummer
5987981

Bijlagen
0

Datum 17 september 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Naam
Adres Uiterdijk 18
Postcode/plaats 9959PK Onderdendam
Gemeente/provincie Het Hogeland; Groningen;
Monumentnummer 18219

Geacht college,

Op 6 augustus 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning nog niet te verlenen, maar op de volgende punten een verbeteringslag door te voeren:

- nader te onderzoeken wat de daadwerkelijke profilering en bolling was van de hardstenen (geen marmeren!) bordesplaat en traptreden, evenals de oorspronkelijke uitvoering van het front van het bordes en het plan, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek, aan te passen;
- de hekspijlen met de karakteristieke ornamenten daadwerkelijk te reconstrueren door toepassing van tweedehands spijlen of door het nagieten van een origineel voorbeeld uit de omgeving;
- nader te onderzoeken of er in het pleisterwerk sprake was van schijnvoegen / blokbepleistering in de witte onderdelen en het plan, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek, aan te passen;
- een kleurcode voor de witte onderdelen aan te leveren.

Ik adviseer een bouwhistoricus met kennis van de regionale bouwwijze te betrekken bij bovenstaande. Ik zie aangepaste stukken graag tegemoet om aanvullend te kunnen adviseren.

Vanwege de ligging aan de noordzijde beveel ik bovendien aan om zorg te dragen voor een goede afvoer van vocht, de trap goed schoon te houden en regelmatig onderhoud te plegen aan met name het schilder- en stucwerk.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het betreft de reconstructie van een bordestrap aan de voorgevel van het monument op basis van historisch fotomateriaal.

Motivering

Hoewel ik niet in alle gevallen een voorstander van reconstructie ben, acht ik de keuze voor reconstrueren van deze historische bordestrap een verrijking voor de waarden van het monument en voor het beschermde dorpsgezicht van Onderdendam. De trap geeft het monument weer het chique gevelaanzicht dat het verdient en dat in oorsprong ook hoort bij het bouwtype met bel-étage. Ik sta dus positief tegenover het basisprincipe van reconstructie.

Ik kan mij ook vinden in de gekozen basisopzet van de uitvoering van de trap als een historiserende reconstructie, met hardstenen bordes en traptreden, pleisterwerk en giet- en smeedijzeren leuning, die gebaseerd is op historische **foto's**. **Echter, een** geslaagde historiserende reconstructie, vraagt naar mijn overtuiging om een preciezer analyse dan nu voorligt. Ik wijs erop dat een ambachtelijke uitvoering bij reconstructie van groot belang is. Ik adviseer een verbeterslag uit te voeren (zoals hieronder nader toegelicht) en de vergunning pas te verlenen wanneer het plan is aangepast.

Ik wijs erop dat op een van de tekeningen nog gesproken wordt over zwart marmer **terwijl foto's van een** hardstenen proefstuk is aangeleverd. Hardsteen ligt voor de hand als historisch bouw materiaal dat veel bij buitentrappen werd en wordt toegepast. Ik adviseer om dit in een aangepaste tekening vast te leggen. Ik adviseer een bouwhistoricus met regionale kennis te raadplegen om te onderzoeken of de uitvoering van bordesplaat en treden qua bolling en detaillering daadwerkelijk aansluit bij de historische foto's. Zo nodig kunnen de plannen daarop worden aangepast. Ook wijs ik erop dat in het front van het **bordes een deur of plaat zichtbaar is op de oude foto's**. **Ik adviseer** ook daarover in overleg te treden met de bouwhistoricus. Wellicht is het goed om een kader of blindnis in **het front aan te brengen, waardoor dit minder 'vlak' over komt**. **Een** ander te baseren op nader onderzoek en kennis van vergelijkbare trappen in de regio.

De ornamenten aan de spijlen **zoals op de oude foto's te zien, zijn** karakteristiek voor streek en periode. Ik adviseer deze te zoeken in de tweedehands bouwmaterialenhandel of na te gieten van een bestaand hek elders, in plaats van de keuze als voorgelegd in de offerte. Ook hierbij kan een bouwhistoricus behulpzaam zijn.

Verder adviseer ik, met het oog op vervuiling en de historische uitstraling geen **'spierwit'** te gebruiken voor de lichte onderdelen. Er is geen kleurcode **aangeleverd waardoor ik geen duidelijk beeld heb**. **Ik krijg uit de historische foto's** bovendien de indruk dat er sprake was van schijnvoegen / blokbepleistering, vergelijkbaar met de gevels van het monument. Ik adviseer ook hier een bouwhistoricus zijn / haar licht over te doen schijnen.

Ik zie de uitkomsten van nader onderzoek met aangepaste tekeningen en kleurcode voor de witte onderdelen graag tegemoet voor aanvullend advies, waarop ik dan graag positief hoop te kunnen adviseren.

Tot slot wijs ik erop dat de trap zich aan de noordzijde van het monument bevindt. Dat wil zeggen dat dit de natte zijde is. Op de historische **foto's is al het** nodige craquelé te zien in het pleisterwerk, wat aangeeft dat de vochtbelasting vrij hoog is. Daarom geef ik als aanbeveling mee om zorg te dragen voor een goede afvoer van vocht, de gehele bordestrap goed schoon te houden (vuil, strooizout e.d. regelmatig te verwijderen) en regelmatig onderhoud te plegen aan met name het schilder- en stucwerk.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

ADVISEUR